

Іван БАЛАНЮК
д.е.н., професор,
Надія МОЧЕРНЮК
студентка

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

ПРОЦЕС ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Прийняття рішень важливий елемент управління на підприємстві, вибір єдиного з поміж альтернативних відповідно до ситуації. Правильне вирішення це основне завдання керівника, тому йому необхідно володіти інформацією про діяльність підприємства для ефективного управління ним.

Рішення приймаються на всіх етапах управління підприємства. Отже, рішення – це основна форма управлінської діяльності, яка відбиває зміст праці керівника; це діяльність суб'єкта управління, спрямована на досягнення цілей, які поставлені перед керованою системою (об'єктом) підприємством, його структурними підрозділами, працівниками [1].

Опрацювання рішень веде за собою розвиток об'єкта управління з метою досягнення певного економічного росту. Процес розробки і прийняття рішень, як правило, охоплює стадії: аналіз ситуації і постановка мети, вибір і обґрунтування критеріїв ефективності та можливих наслідків, розгляд методів, вибір єдиної дії із низки альтернатив, кінцеве формулювання, доведення до виконавців, організація виконання та контроль за виконанням рішення [2].

Аналіз ситуації і постановка мети. Процес розробки рішення насамперед полягає у виявленні проблеми на підприємстві. Керівник повинен виявити проблеми, які ще тільки виникають, їх значення та можливі наслідки. Він може дізнатися про наявність проблеми за допомогою особистого огляду, аналізу даних, а також думкою працівників та споживачів. Якщо об'єктивно не встановити проблему то подальші дії можуть бути помилковими. При великій кількості проблем має діяти вибір тієї, яка найбільше завдає шкоди підприємству. Однією з головних вимог для досконалого вирішення проблеми є виявлення масштабу та оцінки чи ступеня вагомості. Після зазначених дій починається вивчення ситуації.

Вибір і обґрунтування критеріїв ефективності та можливих наслідків. Під час прийняття рішень керівник повинен точно визначити послідовність цілей, методів та факторів, що впливають на розроблені варіанти для досягнення поставленої мети, а також те, що він може отримати в результаті цього рішення. Тільки після з'ясування цілей можна визначити, механізми, закономірності, ресурси, що впливають на розвиток ситуації та проводити оцінку можливостей успішного досягнення мети [4].

Розгляд методів. Етапи розгляду можливих альтернативних рішень відбувається для того, щоб вибрати найкраще спираючись на поточну інформацію, щодо проблеми підприємства. Керівник може вибирати своє рішення, порівнюючи та оцінюючи його наслідки серед інших. Найважливішою вимогою для цього є отримання актуальної інформації. Існує багато ресурсів для отримання потрібних фактів: документи, звіти, публікації, а також спостереження споживачів, працівників, постачальників та адміністрації підприємства.

Вибір єдиної дії із низки альтернатив. Попередній аналіз запропонованих альтернатив та вибір кращої з них відсіває "слабкі" варіанти. Не завжди очікування виправдовують реальність, тому керівник повинен дати оцінку своєму рішення, визначити: чи буде вибрана дія ефективною, чи не породить додаткових проблем, чи будуть задоволені працівники. Адже, часто ситуації настільки складні, що врахувати їх можна тільки за допомогою досвіду та інтуїції управлінця, а також думки колективу.

Кінцеве формулювання. Характеристика вибраних рішень та їх наслідків має два варіанти. Якщо є припущення, що рішення може бути неефективним, то керівник вибирає іншу альтернативу, або створити перелік нових варіантів вирішення. В іншому випадку, коли передбачається, що рішення буде ефективно, то управлінець має переглянути етапи здійснення та прийняття його – це і буде добрим досвідом в управлінській діяльності для керівника.

У процесі відбору рішень необхідно керуватися певними критеріями: економічними (собівартість, рентабельність, прибутковість тощо), технологічними (надійність, якість, термін експлуатації і т.д.), техніко-економічними (продуктивність, інвестиції, експлуатаційні витрати тощо), ергономічними (безпека, зручність тощо), психологічними (навички керівництва, індивідуальні особливості та ін.).

соціальними (юридичні норми, соціальні наслідки та ін.), екологічними(природоохоронні норми, екологічні стандарти та наслідки) [3].

Доведення до виконавців. Після перерахованих стадій настає процес реалізація рішення між працівниками підприємства. Процес реалізації вибраного рішення відбувається за наявності необхідних ресурсів, а також забезпечуючих факторів. Керівник повинен дати точні розпорядження щодо забезпечення виконання рішення, але перед цим він має узгодити можливості працівників, щодо виконання їхніх обов'язків. Також здійснення рішення передбачає виконання додаткових заходів, щоб покращити результат основного вирішення.

Важливим чинником цього етапу виступає спостереження за втіленням вибраних альтернатив. Часто буває так, що підібране рішення має негативні наслідки через погану реалізацію.

Організація виконання та контроль за виконанням рішення. Коли рішення введено в реалізацію його не можна вважати закінченим. Насамперед потрібно порівняти чи наші очікування виправдані реальністю. Керівник змушений провести аналіз та дати оцінку отриманих наслідків або порівняти поточні результати із прогностичними.

Отже, прийняття та розроблення рішень неможливе без попередньо достовірно проаналізованої інформації про дану ситуацію. Кожен варіант вирішення проблеми має містити необхідні ресурси та фактори реалізації. Всі зазначені стадії важливі для правильного прийняття рішення. Пронес вироблення та прийняття управлінських рішень є головним завданням керівника, для відображення позитивних економічних показників на підприємстві.

Список використаних джерел

1. Суть та особливості управлінських рішень. URL:<http://uchebnik-online.eom/132/101.html>. (Дата звернення 31.03.2021).

2. Управлінське рішення. URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/osnovu_menedjmentu/files/Tema_3.pdf. (Дата звернення 31.03.2021).

3. Основні етапи розробки та прийняття управлінських рішень. URL: https://studopedia.com.ua/l_224945_osnovni-etapi-rozrobki-ta-priynyattya-upravlinskih-rishen.html. (Дата звернення 31.03.2021).

4. Етапи прийняття рішень. URL: <https://buklib.net/books/23875/> (Дата звернення 31.03.2021).